

**Thomas Broderus Bircherods Levnet,
fortalt af Jacob Bircherod.**

Ved **Albert Fabritius.**

Under Betegnelsen Gl. kgl. Saml. Nr. 3041. 4°. findes i det kgl. Bibliotheks Haandskriftsamling et Manuskript med ovenstaaende Titel. Haandskriftet rummer 108 Sider, hvoraf de fem sidste er ubeskrevne. Forfatteren af det er **Jacob Bircherod** f. 1693, død 1737 som Justitsraad og Landsdommer i Odense. Den Tid, som Bircherod tilbragte i Odense fra 1725, da han blev udnævnt til tredje Landsdommer, brugte han flittigt til historiske, særlig litterær- og personalhistoriske Arbejder, og det Haandskrift, der nedenfor gengives i Udtog, er et Udslag af denne Syssel. Det er sikkert skrevet mellem 1735 og Forf.s Død i Marts 1737. B. stod i ret livlig Brevveksling med **Hans Gram**¹⁾, og af det Brev, der indleder Manuskriptet ses det, at dette oprindeligt har været bestemt til Biskop **Matthias Anchersen**²⁾ i Ribe. B. forandrede imidlertid sin Bestemmelse, og Gram fik Manuskriptet. Senere fik Anchersen en Erstatning for det, og dette andet Manuskript findes nu ligeledes i det kgl. Bibl., Ny kgl. Saml. Nr. 1210 4°. Af dette sidste fremgaar det med stor Tydelighed, hvad Bircherod ønskede »communicered Mag. **Albreth Thura**«³⁾. I Modsætning til det her meddelte Manuskript indeholder det meget lidt om Thomas Broderus Bircherod, men derimod mere om hans Hustrus Familie — Mule.

Om **Thomas Broderus Bircherod**, som Manuskriptet handler om, blot dette, at han var f. 13. Aug. 1661 i Odense, S. af Professor i Filosofi og Mathematik ved Gymnasiet i Odense Dr. theol. **Jacob Jensen Bircherod** og **Sille Riisbrick**, og altsaa Broder til Biskop **Jens Bircherod**, hvis Dagbøger f. T. offentliggøres i Uddrag i nærv. Tidsskrift. Thomas Broderus Bircherod blev 1688 Konrektor ved Odense Skole, 1691 tillige Professor philosophiæ ved Gymnasiet ssts., 1692 Professor eloquentiæ og 1694 tillige Rektor ved Odense Skole. 1719 rantes han

af et Slagtilfælde, men døde først 19. Januar 1731. 1688 havde han ægtet *A n n a M u l e*, der overlevede ham til 26. Marts 1754. Thomas Broderus Bircherod omtales som »en i høj Grad velvillig og uegennyttig Mand, der ved sin Mangel paa Evne til at omgaas Penge ofte kom i Forlegenhed; men hans muntre Sind og humoristiske Sans hjalp ham udover mange Bekymringer« (se Biogr. Lex.). Det nedenfor meddelte Manuskript modsiger ikke denne Bedømmelse.

Manuskriptet gengives her i omtrent uforandret Form. Enkelte betydningsløse Afsnit er udeladte, Tegnsætning og Benyttelsen af store og smaa Bogstaver er ændret i Overensstemmelse med mere moderne Brug, dobbelte f'er er udeladt etc..

Høiædle og velbyrdig Hr. Justitz Raad Gram!

Da jeg begyndte paa dette Skrift, og efter at jeg havde skreven meer end det halve, var det min Tanke at vilde sende det til Biskop *A n c h e r s e n* i Riibe, hand ikke allene begiærte Programma over min sl. Fader, men og siden haver ofte begiært hans Liv og Levnet. Men som jeg frygtede, at naar det først blev sendt til hannem, det da strax blev communicered Mag. *A l b r e t h T h u r a*, hans Svigersøn, og kandskee til andre og saaledes imod min Villie kunde blive publiqv, saa har jeg forandret mine Tanker og heller vil sende det til Hr. Justitz Raad, som jeg best kiender. Ere alle min sl. Faders Manuscripter gaaet igiennem Hr. Justitz Raads Hænder til Universitetets Bibliotheque, saa maae dette følge. Men jeg formoeder, at det bliver casset strax, ifald det ikke er værd at giemme, kandskee der er skreven meere end een Søn buurde at skrive, men jeg ælsker at følge Sandhed, og jeg undseer mig aldrig ved at sende Hr. Justitz Raad, hvad jeg haver; jeg har tilforn hazarderet at sende det, som kandske var ringere, og dersom og Hr. Justitz Raad svarede, at det, som jeg havde skreven med størst Umag, duede til slet intet, saa skulde det dog aldrig fortryde mig, det er mig allene nok, at Hr. Justitz Raad kand see, at jeg gider gierne skrive; jeg forbliver stedse

Høiædle og Velbyrdig

Hr. Justitz Raads

allerydmygste Tiener

I. B.

P. S. Jeg veed meget vel, at dette er ikke i sin rætte Orden, men det er kuns det første Udkast, saaledes som aldt det jeg skriver, og paa anden Maade er det mig ikke mueligt at kunde skrive.

Thomæ Broderi Bircherodii

forrige Professor ved Odense

Gymnasium og Rector i Skoelen,

hans Liv og Levnet

til Biskop Anchersen i Riibe

kortelig sammenskreven

af

Jacob Birckerod

hans eeniste Søn.

Saepe mihi pater est saepe legendus Avus⁴⁾

Ovid.

Jeg har tiit beklaget, at som det ikke var min Leilighed at lade Programma udgaae over min sl. Fader, og hand dog i sin Tiid var noksom bekiendt, der da efter hans Død skal intet findes, som kand give Efterkommerne mindste Idee om ham. Dog, hvad vil jeg tale om Programmater, fornøjeligt er det i Frankrig, hvor Stadtz Mænd, Krigs Officerer, gæistlige og verslige Folk skriver deris Memoires eller Livs og Levnets Beskrivelse, dette hos os er ubekendt; i forrige Tiider havde vi Liigpredichener med Testamenter, som dog var intet Levnet, men nu har vi slet intet. Skal da een ærlig Mands Nafn døe med ham, det var jo u-billigt, honoratorum Virorum laudes in concione memorantor XII. Tabb.⁵⁾; det var een Lov hos de gamle.

Bonam defunctorum memoriam religiose colito, ut tui etiam bona memoria superet æterna⁶⁾.

Musladini Sadi⁷⁾.

Rosarium Persicum.

Og i Visdomens Bog læser vi jo saaledes: »Lader os love herlige Mænd og vore Fædre i Slægten«; Visdomens [Bog] 44 V. 1. 9. 16.,⁸⁾ for mig er der ingen som min egen salige Fader, og hvem kand blamere mig for, jeg skriver derom, det jeg veed, og til een bekiendt Ven, Biskop Anchersen i Riibe, som selv haver begiært det; mig selv er det ogsaa een liden Fornøyelse, poma quædam svaviter acerba sunt, et in vino veteri delectat et ipsa amaritudo, sic ami-

corum defunctorum memoria mordet animum sed non sine voluptate⁹⁾, men naar jeg nu vil skrive derom, det jeg veed, saa er jeg selv tvivlraadig, hvorledes jeg det skal gjøre, de lærde ere selv ikke eenig om, hvorledes at det skal være, een vil, at der skal skrives end og om Bagateller, een anden intet uden realiter; jeg vil skrive aldt det, jeg veed, og siden kand andre skiære fra, hvad dem behager; thi som hand selv aldrig haver skreven derom, saa er det, jeg veed, kuns det, jeg har hørt og selv samlet med megen Møje.

Benæfnte min salige Fader er fød i Odense 1661 d. 13. Aug.; hans Fader var *Jacob Bircherød*¹⁰⁾; Theologiæ D., Assessor og Professor i Odense, hvis Liigpredichen, Programma, Oratio parentalis og Kaaberstykke findes i Trykken, og om hans fæderne Familie viides intet, uden at hans Farfaders Fader var *Herman Jensen*, som i Etatsraad *Theodor Adlers* genealogiske Tabeller kaldes een fornemme Borger i Helsingeur efter de Tiiders Maade; hans Farfader var sl. *Jens Hermansen*, som i 42 [Aar] var Sognepræst i Bircherød i Sælland, og hvoraf Familien siden haver taget sig Nafnet; vel veed jeg, at der nu findes andre os uvedkommende med samme Nafne, men dette er ikke usædvanligt i Dannemark end og iblandt dem af den største Adel; dend bekjendte *Jost Høg* søgte een Tienner; der præsenterede sig een, som kaldte sig NB. Høg, Herren spuurte, hvorfra hand hafde dette Nafn, men Tienneren, som havde Forstand, bad ham ikke blive vræd, siden hand var kuns af Spurvehøgene, og dermed blev Herren fornøjet; saaledes er mig fortalt af sl. Biskop *Lodberg*¹¹⁾, som selv havde været i Norge.

Dend omskrefne sl. *Jens Hermansen*, min sl. Faders Farfader, hans Gravskrift og Epitaphium findes i Bircherød Kirke, og siden er renovered af hans Børnebørn¹²⁾.

Sl. *Jens Hermansen* med begge sine sl. Hustruer, sl. *Kirstina Andersdatter*, som døde 1616, med hende havde hand een Daatter, og *Maren Jacobsdatter*, med hende havde hand 5 Sønner og 4 Døttre. Gud samle dem i Himmerig. Anno 1646 loed Hr. *Jens Hermansen* i sit Alders 58. [Aar], med sin kiære Hustrue *Maren Jacobsdatter* i sit Alders 53. [Aar] denne Tavle bekoste, Kirken til Ære og til deris Ihukommelse.

Forbenæfnte sl. *Jens Hermansen* døde 1657 d. 5. Januarij.

Om hans Søn, *Jacob Bircherød*, Theol. Doctor, Assessor og Professor i Odense, findes der nok i Trykken; mange andre ubekjendte Particulariteter kunde dog skrives om ham, men som det her ikke er min Tanke at vilde beskrive hans Liv og

Levnet, saa skal allene erindres hans Epitaphium paa hans Svigerfaders Thomas Brodersen Riisbrick og Birgitta Ottedatter Seeblads prægtige Tavle efter de Tiiders Maade.

Tavlens Inscription udelades her, da den er gengivet i »Marmoræ Danicæ«, I., Pag. 223 f., Oversættelse findes i Mumme: St. Knuds Kirke, S. 221.

Paa een Lysekroner i Kirken findes denne Opskrift:
(Udelades her. Trykt i Mumme: St. Knuds Kirke, S. 292).

Og da een af Børnene sendte Professor Witten i Riga¹³⁾ hans Kaaberstykke med denne Inscription:

(Udelades her. Trykt hos Strunck. S. 52).

svarede hand igien: »Effigiem beati parentis tui, patroni quondam mei post fata colendi, toties cum voluptate intueor et candorem animi ex cælatura prominere credo¹⁴⁾«.

Og bliver da min Faders fæderne Genealogie saaledes saaviit viides:

Herman d Jensen, een fornemme Borger i Helsingeur.

Hr. Jens Hermandsen, Sognepræst i Bircherød i Sælland, † 1659 d. 5. Januar. Ux. Maren Jacobsd. 10 Børn.

Jacob Bircherød, Theol. D. og Asses. og Professor i Odense † 1688. Uxor Sille Riisbrich † 1708 in Junio, ætatis over 70. 7 Børn.

Thomas Broderus Bircherød, Professor og Rector i Odense † 1731 d. 19. Jan. Uxor Anna Mule. 4 Børn. Om ham skal herefter skrives viidere.

Hans Moders Sille Riisbrichs Genealogie er saaledes; hendes fæderne er mindst bekiendt:

Lavrids Poulsen i Kiertemind, Kirsten Lauridsdatter † 1546; hans Mormoders Farfaders Faders Forældre.

Jørgen Knudsen Seeblad nobilered 1500, døde 1514 d. 20. April. Uxor Metta Lauridsd. Kotte † 1563 d. 13. Julij; hans Mormoders Farfaders Forældre.

Knud Jørgensen Seeblad, Raadmand i Odense † 1580, uxores Maren Mule † 1545 og Karine Richertsdatter fra Flensborg, † 1579 d. 3. Nov. Deris Gravskrift i Odense. Hans Mormoders Faders Forældre.

Otto Knudsen Seeblad, Borgemester i Odense † 1631 uxores Birgitta Lauridsd. og Abigael Hasebart † 1667. Hans Mormoders Forældre.

Disse foromskrefne deris Daatter **Birgitta Ottedatter Seeblad** † 1659 var gift med **Thomas Brodersen Riisbrich**, Borgemester i Odense og Riigens Skriver, som døde 1665, men var fød i Holstein, saa at der ingen af hans Forfædre viides uden hans Forældre, som herefter skal nefnis i Genealogien hans [Thom. Brod. Bircherods] Morfader og Mormoder¹⁵).

Men jeg formoder, at naar jeg nu vil skrive det, jeg veed om min sl. Faders Liv og Levnet, det Deris Høiærværdighed tilforne har erindret om, hand da ikke fortryder paa, at jeg til eet Præambulum taler tilforne om hans Forfædre; jeg har dog seet eet Programma, udentviil over Biskop, Doctor **Jens Bircherod** i Aalborg, hvori var nefnet, at hand paa sin Moders Side descenderede fra de Riisbricher, Seeblader og Hasebarder, og hvorfor er det da ikke mig tilladt, som skriver allene til een Ven i Jylland, der mueligt ikke kiender disse Familier, da at repetere det samme, men at skrive derom meere udførligt.

Hans Sødskende vare Doctor **Jens Bircherod** Biskop i Aalborg, fød 1658 d. 15. Jan., hvis Epitaphium findes i Odense og tilsidst i Professor **Lujas**¹⁶) Bog, de Gymnasio Othiniensi, og hand og hans Hustrue testamenterede bort ad pios usus 2000 Slettedaler til eet Familie Legatum, 200 Rdl. til S. Knuds Kirke, 200 til Friderichsborg Skoele, 200 til S. Bodils Kirke i Aalborg og toe Lystestager eller andet Ornament til Alteret, 100 Daler til Fattige, da hun blev begravet, 50 til Fattige i Aalborg, da hans Liig blev derfra bortført og 50 til Odense Byes Fattige, da det kom her til Byen.

2: **Thomas Bircherod** fød 1659 og døde samme Aar d. 10. Oct.

3: **Thomas Broderus Bircherod** min salig Fader, som siden skal skrives om.

4: **Jacob Bircherod**, fød 1664 d. 15. Januar, som paa sin Udenlandsreise efter 3 Aar druknede 1689 d. 17. Julij i Floden Seine ved Paris. Ham og hans ældste Broder haver vi at takke for Inscriptiones Othinienses med Kaaberplader, og hand i sin Tiid var saaledes ælsked og æret af alle, at om hand end døde i Paris, saa blev der dog giort og trykt Vers over ham i Odense.

5: **Christian Broderus Bircherod**, Sognepræst og Provst i Fyen; hand var fød 1673 d. 16. Maj og blev Præst nogle Aar førend hand var 25, og imidlertid blev kaldet efter Kongl. Befalning forsynet (!) af andre Præster; hand var gift med **Els Cathrina Bang** og døde 1729 d. 30. Martij¹⁷).

6: Birgitta Bircherod fød 1660 d. 5. April, først gift med Borgemester Willum Jensen Rosenvinge i Odense og siden med M. Knud Landorph, Theol. Professor i Odense¹⁸).

7: Abigael Maria Bircherod fød 1670 d. 11. Jan. og døde 1671 d. 19. April.

Og efter at jeg saaledes haver talt om hans Søskende, bør jeg ogsaa at erindre hans egne Børn ved hans Hustrue Anna Mule.

1: Jacob Bircherod fød 1690 Søndagen før Christi Himmelfartsdag, døde 1693 in Aug. af Blodsott.

2: Mogens Bircherod fød 1692 d. 20. Julij og døde [som] Student i Odense 1716 æt. 24.

3: Jacob Bircherod fød 1693 d. 23. Dec., deponerede fra Odense Skoele 1712; reiste udenlands 1714. Blev Secretaire 1716 hos Etats Raad Christian Werniche¹⁹), dend Kongl. danske Ministre i Paris. Kom hjem 1719 in Dec. og strax efter blev Secretaire hos Geheime Raad Løvenørn²⁰) i Stockholm ved Fredens Slutning 1720. Blev derefter i samme Aar Secretaire ved det Danske Cancellie og 1725 tredie Landsdomer i Fyen, men 1735 anden virkelig Landsdomer.

4: Elias Bircherod fød 1696 d. 20. Julij og døde 1697 in Julio.

Dette er, hvad jeg forud vilde siige, men jeg frygter, at mit Præambulum bliver næsten liige saa stort og viitløftigt som aldt det øvrige, som jeg kand siige.

Nu er det, at jeg vil skrive om min sl. Faders Liv og Levnet, men jeg maae og vil endogsaa tale om Bagateller. Hand i sin Tiid var meget artig og angennem i alle Compagnier, og hans Naturell yttrede sig i hans første Ungdom, og der tales endnu om hans Ungdoms Indfald. Stiftamtmandens Døttre vare eengang ventendes til hans Syster, som da var ung. Moderen, som vilde accomodere dem vel, loed sætte Confect, Syltetøj og andet efter de Tiiders Maade hen paa eet lidet Bord og lagde een Serviette derover til viidere; dette mærkede min salig Fader, og førend Frøkenerne kom, practiserede aldt dette bort; siden kom de, Moderen befohl sin Pige hendte det lidet Bord; hun af Uagtsomhed toeg det med Servietten paa, Moderen blev vræd og rev Servietten af, men til hendes største Forundring fandt hun eet Træfad midt paa, Folkens Kaal i, eet Fleske bøsse²¹), Rugbrød og eet Par Kokkeknive, som hand havde sat der i Stæden for det andet; eenhver kand viide,

hvorledes Moderen var til Mode; hun sagde dog intet uden: »Der har Thomas været«.

Det skeede ogsaa, at hans Moder og Syster paa een og dend samme Dag slagtede Gæs, min Fader tog eet Hoved og een Fod og bar til Systeren, og strax gik hun til Moderen og fortalte dette Miracle, men da Moderen siden savnede sit, saa var Sagen oplyst.

Hand og hans Kamerader fik eengang een Dreng til at lade sin Rumppe male som eet Seyerverk; dend satte hand ud af Vindvet een Markets Dag, Bønderne saae derefter, hvad Kloken var, men forstod sig ikke derpaa.

I hans Opvext var hand meget vild. Eengang var hand kommen paa een blind Hest, dend løb med ham imod Kirkemuren og kastede ham af; i det kom Faderen gaaende, hand skyndede sig hiem og beføl sin Kudsk gaae hen og hielpe ham, siden det mueligt var Gottfolkes Barn.

Hand frequenterede Odense Gymnasium, var der i 3 Aar og deponerede dog gandske ung; eengang begiærte hans Fader, at hand vilde prediche, Sønen lovede det, men studerede derfor aldrig; Faderen frygtede, at det vilde gaae galt til. Sønnen gik i Kirke om Søndag Fropredichen, og til Høimesse predichede dend samme Predichen, Ord fra Ord. Faderen hørte ham og blev meget vræd; strax reiste hand hiem, loed Capellanen hendte til sig, som havde predichet om Morgen, og været hans Børns Skolemester, ham skiendede hand lystig paa, for det hand saaledes havde communiceret hans Søn sin Predichen, men som Capellanen undskyldte sig ved højste Æd, saa skiendte Faderen paa Sønnen, som saaledes stoelede paa sin Ihukommelse. Derefter blev hand 5. Lectie Hører i Odense, men kort Tiid efter reiste hand udenlands til Tydskland, Holland, Engeland, Frankrig, og der i Paris var det, at Broderen, som reiste med ham, druknede i Floden Seine; siiden reiste hand til Svidzerland og Savoien, og efter hans Hiemkomst blev hand Conrector i Odense 1686 og 1688 designatus Professor, og Rector tillige 1693, og imidlertid havde hand 1688 giftet sig med *Anna Mule*, som var *Mogens Muls*²²⁾ og *Margræta Erichsdatters* Daatter af Odense.

Benæfnte mine Forældre reiste 1689 til Kiøbenhavn; ved deris Hiemreise skrev Biskop *Bircherod*, min Farbroder, dend Tiid Professor i Kiøbenhavn, dette Brev til min Moders Stiffader, Professor *Naur*²³⁾ i Odense:

»Sororum consvetudini et reginæ edicto obtemperatura præstantissima philosophiæ foemineæ baccalaurea *Anna Mule* nia examini universi nostri Gynecæi Havniensis modeste se submitit in quo illum nobis profectum in rerum culinarium et mundi mu-

liebris studio nobis declaravit, ut digna judicata sit quæ ad exercitia saltatoria admittatur pro impetranda testificatione dimissoria, modo nihil in posterum venusto nostro ordine indignum designaverit. Conclusum in Consistorio nostro Matronali. Havnæ d. 13. Julij 1689 descriptum vero d. 25. ejusd.

Elisabeth Lucia
Pimpinella.

Susana Eleonora
Knoblauch.

Margareta Slaberovski.
p. t. Notaria.

Nec jocus arridet nimius nec serius omni tempore sermo, placent seria mixta jocis²⁴).

Nu har jeg sagt aldt det, jeg veed om min sl. Faders faae Forrætninger til hans sidste, og lidet meere, men derfor er der dog meget endnu tilbage. Andre, som haver kiendt ham, maae siige, om hand ikke var een smuk Mand, og det, jeg herefter vil siige, er enten eet Beviis paa, at een Mands Kone ælskede ham, eller og paa Mandens forunderlig Trædskhed. Een gæistlig Mand begiærte, at hans Søn maatte blive Collega i Odense Skole. Biskopen og Provsten vilde hielpe ham, men som min salig Fader havde selv indformered Sønen, saa vidste hand best, at hand duede til intet og derfor vilde ikke hielpe ham. Imidlertid kom dend gæistlige Mand eengang til min Fader, var meget vræd, slengte sin Peruque paa Bordet og spuurte, hvorledes det var min Fader mueligt saaledes at forfølge sit eget Kiød og Blod, erindrede ham derhos om det, som var passered i forrige Tiider, nefnte Tiiden, Omstendighederne, og hvad der dend Tiid skeede.

De som vare i Husset, men dog i een anden Stue, hvor de kunde høre aldt, haver siden fortalt mig dette,

Sønen blev Collega, men som hand duede til intet, løb hand selv derfra.

Denne Passage er siden ved andre bleven forbedred, der fortælles, at Manden var saa forliebt i min Fader, at hand begiærte een yngre af ham.

Hand var bekiendt for een god Orator, thi foruden at heele Byen løb i Kirke, naar hand skulde prediche, saa fandtes der mange Orationer og Parentationer efter ham, dem jeg forærede een, som avancerede ved hans Død.

Mig er sagt af sl. Professor L u j a, at de Tiiders Professorer i Kiøbenhavn vare misfornøyet med, at hand baade holdt Orationer paa Odense Gymnasio og loed Programmata dertil trykke i Odense.

Hand var og Poet, det mange af hans lystige Vers vidner om, og i sl. *Margræta Erichsdatters* trykte Liigpredichen findes eet af hans smukke trykte Vers, det hvermand endnu kand eftersee²⁵).

Hand var noksom bekiendt for hans Lærdom, men efter hans Død er hand bleven meere ved sine Manuscripter, som siden skal tales om.

Hand var meget curios, havde skreven meget de *Antiquitibus Patriæ*, men de, som siden haver faaet alle hans Manuscripter, vil mueligt forundre sig over, at der ikke fandtes meere. Aarsagen er, fordi jeg i mine Skrifter haver betient mig af hans Samlinger, Chartecker og løse Zeddeler, og baade hans og mine Skrifter findes nu samlet paa eet Stæd.

Hand var een stor Kiendere af alle gamle Penge, og derom haver skreven sin trykte Bog *specimen antiquæ rei monetariæ Danorum*²⁶).

Hand var, som sagt er, een stor Antiquarius, efterloed sig eet Cabinet af adskillige rare Sager, som siden skal tales viidere om.

Hand soldte eengang, da hand var i Betryk for een Caution, som hand maatte betale, [en] romansk Myndt for 200 Rdlr. til dend bekiendte M. Trefort.

Hand efterloed sig 560 græske og romanske Metall Medailler mange nummos exoticos.

[En Opremsning af alle de mange Lande, hvorfra de omtalte Medailler og Mønter hidrørte, forbigaas her. Blandt Mønterne var een Penge, funden under Bisp *Lago Urnis* Hoved, da hans Liig blev optaget*].

Hand havde havd mangfoldige gl. Pergaments Diplomater og gl. Breve, men de fleeste laante hand til een bekiendt stor og lærd Herre, som siden aldrig vilde levere dem tilbage.

Hand havde endogsaa eet *Corpus Diplomaticum* af slige Breve, det Justitz Raad Gram, som er Archivarius, Bibliothecarius, Historiographus Regius, Assessor og Professor i Kiøbenhavn, haver siden æstimeret meget, og hand selv beklager i sine Skrifter, at hand havde havd mange gl. Breve og deri Christ. 4. eegenhændige Tegninger, aldt om Thaasing Land, og dem hand efter Ordre maatte udlevere til *Niel Juul*, jeg veed ikke hans rætte Titel.

Hand i sin Tiid holdt og fødte alle de levende Dyr og Fugle, som fandtes i Fyen, deraf lærte hand at kiende deris Natur og derefter skrev sin Samling til een *Historiam naturalem Fionix*, dend jeg siden haver reenskreven, forbedret meget ved min Farfader *D. Jacob Birchero*s og mine egne Observationer, og som af alle hans Skrifter er bleven approbered meest.

Og derpaa svarede Justitz Raad Gram saaledes, at Bogen havde sine store Meriter, at deri var adskillige ræt curiosa, men

allermeest maatte hand berømme min sl. Faders excerpta de Porcisc, som kunde certere med dem, som B o c h a r t u s haver i sin Hierozoico capite de suibus, og dernæst de deilige Tegninger af eendeel Fugle ut alia multa taceam²⁷).

Og i [et] andet Brev skriver hand: »Eders sal. Faders Collectanea de naturalibus variis og de i Særdelighed de ovo ere meget erudita, havde dend Mand levet in loco illustriori og 2: havd meere Otium end det Skolevæsen kunde give hannem, og for det 3. havd for alding eet tilstrækeligt gott Bibliothèque, thi derpaa har hand meest havd Mangel, thi omendskjønt hans liden Samling af Bøger var ypperlig og select, saa forsloeg det dog ingen Ting til hans mange Slags og rare Slags Studia, nec poterat a tam curta suppellictili satis erudiri ac certiozem fieri de aliorum observatis etc.²⁸), saa kunde hand givet skønne Sager for Dagen, dog synes mig, at hans Studium historiæ naturalis, har været viit avancered og været hans største Inclination«.

Hand havde endogsaa eendeel Afridzninger paa gl. catholske Sigiller, dem hand saaledes conserverede.

Benæfnte min sl. Fader var aldtiid i een extraordinaire god Humeur, hand kunde vel sørge meget, naar Verden gik ham imod, men strax var det igien glemt, og denne hans lystige Humeur fuldte ham til sin Grav og i hans 13 Aars store Svaghed, hvorom siden skal tales meere.

Een Gang var hand i Compagnie med nogle eenfoldige Præster, dem bildte hand ind, at der dend Tiid var bleven 2 nye Secter bekiendt, nemlig Pietismus og Priapismus. Præsterne troede dette og mueligt fortalte det igien siden.

Men dersom at jeg vil tale meere om hans Humeur, saa nødes jeg til igien at betienne mig af Bagateller.

Det var min Moders Sædvane at annotere daglig sine Udgifter, og aldtiid var det ham een Fornøjelse at komme over disse Bøger for at skrive uformerket deri i hendes Nafn, hvad hand vilde, og jeg finder i Bøgerne disse Poster:

»d.... loed jeg tvenge i mit Huus i ald Væverlaugets Overværelse 900 Mark Blaargarn til Damaskes Servietter, hver 3 Quarter i Breden og halvfemte Allen i Lengden, strax at have færdig for at blege imellem Juul og Faste«. Hvor der tales om een Pige, som havde faaet een Almisse, skriver hand: »til Pigen, som min Mand havde gjort i Vilding, 2 Skilling til een skikelig Opdragelse«.

Hvor hun taler om Langhalm at brygge med, skriver hand, at det var til at brende een gammel Fætterske, som hendes Mand havde, og var udlagt for Troldom.

Eet Stæds skriver hand: for een Malkekrandz til Pigen af Gulmoer med Sølvtakker om, 5 Rdlr., og dend agende Post for at føre den hiid fra Nyrnberg 28 Skilling.

Confectio Alchermis til Tyren, da hand skulde springe med Koen, og have for sin Umage og til Drikepenge 3 Skilling.

Voldermisse Aften for eet Kasteskaft, som hun brugte til Bloxbierg til Leye 2 Sk. og for een Piidsk 1 Skilling. Drikepenge paa Bierget uliige Penge 9 Sk.

Een halv Skieppe Perlegryn til een Suppe 3 Sk.

Tre Oddere til at sætte i vores Fiskedamme 3 Rdl. 2 M. og een Sællhund til det eene Dam 1 Rdl.

Drikepenge til een Daglejer for 8 Bismer Mark Guld, hand fandt i Haven 2 Slettedaler, dito til dend, som fandt een Jydepotte med 800 Rdl. Croner af Kong Frodis Myndt.

9 M. for at henge een Tyv, som havde staalet een Siebøtte i Haven.

Caneelvand for 8 Rdl. til at toe vore Faar i; af sligt ere Bøgerne fulde.

Hand ælskede Haver, og hans egen kostede ham meget, men som hand var Liebhaber af Antiquiteter, saa var Haven fuld af gl. huggen Steen, dem hand kiøbte.

Men som der saaledes var meget got hos ham, saa var hand aldels ingen Oeconomus, hand caverede for Folk og selv betalte.

Hand tabte hver Aar ved sine Skole Regenskaber, og siden maatte hans Svoger tage sig dem paa, for at hand ikke skulde blive ruinered gandske. Hans Hustrue maatte staae for alle Indtægter og Udgifter.

Kom min Moder til ham med een Obligation, som var indfriet, og begiærte, at hand vilde see dend, saa svarede hand: »Gid Døden see dend, jeg saae dend ikke, da jeg skrev dend under«.

Da min Moder loed sætte eet Bollverk i Haven og begiærte, at hand vilde gaae neder for at besee det, svarede hand: »Lad dem bære Bollverket op i Gaarden til mig«.

Naar hun loed bygge eet Huus uden Byen, saa gav hand Folkene Drikepenge som een Fremmed.

Hand havde aldrig Penge hos sig, uden dem hand inden Aften gav til Fattige, og dersom hand imod Aften fandt een Skilling hos sig, saa ærgrede hand sig meget og gik til Vindvet for at søge een Fattig.

Da min Moder loed bygge eet Huus og viisede ham Regningen, svarede hand intet, men skrev derpaa:

»Huus! har jeg ikke dig betalt til fulde ud,
da gid min Næse sad i Rumpen af een Stud«.

Hand har i sin Tiid skreven mange Zeddeler til Kiøbmænd,

om at assistere de Fattige med Korn, Klæder og Penge, og hand betiente sig aldrig af de Emolumentis, som laae til Embedet. Fattige Discipler gav hand Testimonia gratis og toeg intet af dem, som kom til Skolen.

Men hvad vil jeg tale om aldt dette; der lever endnu mange, som frequenterede Skoelen og Gymnasium i hans Tiid, lad dem siige, hvad de veed.

Og dette kaldte dend daværende Biskop M u u s²⁹) i Fyen, som var anderledes sindet, at forderve Embeder.

Hand melerede sig aldrig med fremmede Sager, og aldrig i hans Tiid var hand stevnet for sin egen Skyld.

17 à 18 Aar før hand døde, obtinerede een anden expectance paa hans Bestilling og samme hans formeente Successor giftede sig strax efter med hans egen Systerdaatter; dette moquerede hand sig over og svarede, at dend anden døde først, da hand selv skulde gaae nærmest Liiget, som aldt skeede inden Aar og Dag efter hans Brylup.

Hvad hans Helbred angaaer, saa var hand aldtiid i Vigeur og aldrig havde havd Svaghed uden dend langvarige, som blev hans Død.

Hand foragtede alle præcautioner, brugte Fonteneller og loed dem tilvoxe igien, klæde sig om Sommeren 3 Gange i reene Klæder og imidlertid stoed i største Trekvind imellem aabne Vindver, og midt om Vinteren kunde hand med sin Finger stryge Sveden af sit Ansigt.

Men siden kom det igien tilfulde, og jeg vilde ønske, at jeg var een habil Medicus for at kunde rætt beskrive hans forunderlige og langvarende Svaghed.

13 Aar førend hand døde og i hans Alders 57. Aar faldt hand i een hidzig Svaghed og i 14 Uger levede af suur Melk i eet mørkt Kammer; hand kom sig igien, blev bedre end hand havde været, og som hand tilforne havde inclinered for stærk Drik, saa nu quitterede hand det gandske; kort efter fik hand eet Stik Flod, alle tenkte, at hand var død, men Byens Apoteker begiærte, at hand maatte tages af Sengen, toeg een Pennefeyr med Feyren paa, dyppede dend i Olie og stak ham dend i Halsen, dend trækkede hand [op] og neder som i een Kierne, derved fik hand Luft, og der fløj som een Klump ud af Halsen. I Aaret 1719, som var paa det 12., førend hand døde, fik hand een Apoplexie paa dend høire Side, og i ald dend Tiid hand levede derefter, kunde hand hverken læse eller skrive; hand vidste vel, hvad der stoed paa Papiret, men kunde ikke siige det ud; hand kunde imidlertid ingen Ting forrætte uden see i sin Almanach, lade sine Manuscripter og gamle [Breve? bringe] til sig for at

see paa og bringe i Confusion, hans Tale var ham difficil, ofte kunde hand ikke finde paa Ordene, hand havde glemt alting, hand kiendte ikke Penge, talte dog med os om indifferente Ting. Ellers manquerede ham intet paa sine Sandser, og hand var meget sparsom. I Førstningen gik hand ud, men Kræfterne siden forgik ham gandske. Tiid efter andet havde hand Mindelse af Slaget, det begyndte som Krampe i den store Taae, gik høiere op, og naar det under-tiiden kom til Hierted, saa fulgte Convulsjoner med, naar det og kom ind i Armen, saa ruskede det saa gevaltig deri, at ingen var capable at holde dend stille, saaledes levede hand; derefter blev han raad at lade sig lade 4 Gange om Aaret og at bruge visse Draaber, og i de sidste Aar holdte Convulsionerne op; vel yttrede Slaget og Krampen sig i Beenet, men kom dog ikke viit; j de sidste Tiider havde hand dend gyldne Aare, som hand dog havde havd tilforne, hand brød sig ofte, blev gandske gull, og da hand om Morgenens var staaet op efter Sædvane, men gandske svag, døde hand om Aftenen, som hand satt paa sin Seng i sine Klæder.

Hand døde 1731 d. 19. Jan. æt. 70 efter sine 13 Aars stedzevarende Svaghed, og imidlertiid havde vi seet Guds underlige Oeconomie. Hand, som i sin Velmagt ruinerede sig selv ved sin aldt for store Gavmildhed, redresserede det nu aldsamen, da hand dog salarered sin Vicarium; hand bekjendte selv, at hand tilforne havde holdet ilde Huus, og naar min Moder vilde trøste ham og siige, at Gud ælskede ham som een glad Givere, og at hand aldrig havde bedrøvet nogen, »Jo, Jer«, svarede hand, og saaledes gjorde Gud aldt gott. Jeg beholdt min Fader til i mit Alders 38. Aar, men fra mit Alders 19. havde jeg ikke kiendt ham; jeg var udenlands i 6 Aar, siden var hand aldtiid svag, og derfor ikke bekom fornøden Efterrætning om hans Sager.

Kort førend hans Død ordinerede hand selv sin Begravelse, det jeg her vil indføre for at viise andre, at ham ellers manquerede intet. Hand befohl, at hans Discipler skulde bære ham bort, men at dem dog skulle givis Penge derfor; hans Domestiquer vilde hand ikke have sværtet, men at dem skulle gives Penge.

Hand vilde, at Collegæ i Skolen, og Cantor skulde [have] en Smaus efter ham for at skumle [?] over ham.

Paa hans Kiiste forlangte hand kuns 3 Bogstaver, som dog ikke skeede, og Provsten, som aldrig havde besøgt ham, vilde hand kuns skulde have 2 Rdlr., siden at hand selv efter hans egen Siigende vilde kaste Jord paa 20 som hand, for slet intet; og hand commu-nicerede faae Tiimer, før hand døde.

Til hans B[eg]ravelse, blev giort adskillige Vers, men dette eene, fra een værslig Mand i hans Søns Nafn, behager mig meest:

»Aldt hvad Naturen har i sine beste Gjemme
 af Viisdom, Lærdom, rar Skarpsindighed og Nemme
 at deele ud til Folk, der værdig er at faae
 dends dyrebare Skatt at bygge Verden paa.
 Eet stort Talent deraf hun rundelig har givet
 vor salig B i r c h e r o d fra først hand blev indlivet
 i Verden, og indtil hand Verden Afskeed gav,
 saa Ære, Roes og Priis nu følger ham til Grav.
 Min unge Hierne er for spæe til at udføre
 hans Priis og Dyd, det faaer een stor og lærd Mand giøre,
 der er capable til at stille Verden for,
 hvad hun i denne Mand toeg for eet Tab og Skaar.
 Jeg lader nøje mig med faae Ord kuns at siige
 Jeg aldrig haver kiendt hans Overmand og Liige,
 af Lærdom, sand Guds frygt, oprigtig Fromhed og
 hvad meere gott, mand veed i vores Tiidebog³⁰).

Nu tenker vel Deris Høiærværdighed, at som jeg haver skrevet
 om hans Død og Begravelse, der da er intet meere at siige. Jo,
 hand, som i 13 Aar havde været levendes død, blev mest illustre
 efter sin Død.

Resten af Haandskriftet indeholder en Beretning om de Legater, Thomas
 Broderus Bircherod oprettede, med Afskrifter af Fundatserne, som findes
 trykte i Hoffmans Fundationer.

Endvidere citerer Jacob Bircherod forskellige Forfattere, der omtaler
 Faderen, og gengiver den latinske Tale, der efter hans Død blev holdt paa
 Odense Gymnasium.

Herefter følger en lang Redegørelse for Efterladenskaberne, af hvilke
 Rariteterne, — d. v. s. hele Stensamlingen o. a. m. — blev solgt til Etats-
 raad Theodor Adler for 220 Rdlr. og 30 Læs Brænde; Manuskripterne fik,
 som allerede berørt ovenfor, Universitetsbiblioteket. Et Uddrag af Kata-
 loget over hans Bogsamling findes ligeledes.

Noter.

- 1) Biogr. Lex.
- 2) Biogr. Lex.
- 3) Biogr. Lex.
- 4) Citatet af Ovid: Ofte bør min Fader, ofte min Bedstefader læses af mig.
- 5) Hædrede Mænds Ros bør omtales i Folketingsmødet.
- 6) Dyrker omhyggeligt de afdødes gode Minde, for at det ogsaa om dig maa leve evigt.
- 7) Sheik Musharrif-ed-dîn-ibn-Muslih-ed-dîn Saadi, persisk Digter 1184—1291 (Salmonsens: Konv. Lex. 2. Udg. XX. S. 729).
- 8) Sirachs Visdom 44.: Jeg vil prise de fromme Mænd, vore Fædre efter deres Slægter (Fr. Buhl: Det gamle Testamentes Apokryfer. S. 146).
- 9) Nogle Æbler ere sødt bitre og i gammel Vin fryder selve Bitterheden, saaledes nager Erindringen om afdøde Venner, men ej uden Vellyst.
- 10) Biogr. Lex. Det omtalte Kobberstik findes i Thomas Kingo: Prædichen udi Jacob Bircherod, Prof., etc., hans Liigbegiængelse. Kbhvn. 1691 4°.
- 11) Biogr. Lex.
- 12) Epitafiet er beskrevet i Lund: Danske malede Portrætter IX. S. 42.
- 13) Henningi Witte: Diarium Biographicum I. Gedani 1688 II. Rigæ 1691 (et Bind), der under I. 1686, 12. Septbr. kort omtaler Janus Bircherodius Danus Selandus, indeholder ogsaa Wittes Kobberstik med Omskriften: M. Henningus Witte, Riga. Livonus in patria. Eloq. et Histor. Prof. P. Anno ætatis suæ LIII Christi MDCLXXXVIII.
- 14) Billedet af din salig Fader, fordem min efter Omskiftelser hædrede Velynder, betragter jeg mangen Gang med Vellyst og tror, at hans Sjæls Renhed fremskinner af Kobberstikket.
- 15) Her er indskudt en Ahnetavle med hans mødrene Ahner, som ikke medtages, da den kun er en skematisk Oversigt over det ovenstaaende.
- 16) Biogr. Lex.
- 17) Om Christian Broderus Bircherod, se Kallske Saml. 130 Fol. Wiberg III. S. 281 og G. L. Wads Berigtigelse af hans Svigermoders Navn i Fra Fyens Fortid I. S. 115 f.
- 18) Biogr. Lex.
- 19) Biogr. Lex.
- 20) Biogr. Lex.
- 21) Bøste = Skinke.
- 22) Mogens Mule † 19. Oktbr. 1680 var Søn af Borgermester i Odense Jørgen Mule † 6. Juli 1634 og Birgitta Mogensdatter Rosenvinge (Ny kgl. Saml. 1210 4°).
- 23) Biogr. Lex.
- 24) Adlydende Søstrenes Sædvane og Dronningens Befaling har den saare fortræffelige Baccalaurea i kvindelig Filosofi Anna Mule beskedent underkastet sig vort kvindelige københavnske Universitets Examen, i hvilken hun for os har udvist saadan Fremgang i Køkkensager og den kvindelige Verdens Studium, at hun er erklæret værdig til at antages til Danseøvelser for at opnaa Afgangsbevis, for saa vidt hun i Fremtiden Intet udviser vor

smukke Orden uværdigt. Givet i vort Matrone-Konsistorium. Kbhvn. d. 13. Juli 1689, men udskrevet den 25. s. Md. Hverken altfor megen Spøg eller en til enhver Tid alvorlig Tale tiltaler mig. Alvor blandet med Spøg behager mig.

²⁵⁾ Ludvig Stoud: Ligpr. over Margareta Erichsdaatter Eliæ Naurs Prof. i Gymn. i Ottense Hustrue 18. Septbr. 1693. Kbhvn. 1696 4° med Personalia og Epicedia af Thom. Br. Bircherod o. fl.

²⁶⁾ Trykt i Kbhvn. 1701.

²⁷⁾ for ikke at tale om mange andre Sager.

²⁸⁾ og han kunde ikke af et saa knapt Indbo (∴ hans Bibliotek) undervises tilstrækkeligt og blive bekendt med andres lagttagelser.

²⁹⁾ Biogr. Lex.

³⁰⁾ Et lidet Æreminde ved dend velædle og høylærde, nu salig hos Gud, Mag. Thomas Bircherod, fordum høyförtiente Professor paa Ottense Gymnasio og Rector Scolæ sammesteds, hans Grav offerered af I. Pilegaard Collega 2. classis ibid. Ottense 1731 Fol. Det kgl. Bibliotek har ikke dette separat, men det findes indhæftet i Kallske Saml. 130 Fol.
